

ANKARA

HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

HUKUK FAKÜLTESİ

TÜRK BORÇLAR KANUNU'NUN 10. YILI SEMPOZYUMU

(19-20 Ekim 2022,
Çevrimici)

BİLDİRİ ÖZETLERİ

ANKARA

HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

HUKUK FAKÜLTESİ

TÜRK BORÇLAR KANUNU'NUN 10. YILI SEMPOZYUMU

(19-20 Ekim 2022, Çevrimiçi)

BİLDİRİ ÖZETLERİ

İÇİNDEKİLER

➤ İÇİNDEKİLER.....	1
➤ SEMPOZYUM AFİŞİ.....	3
➤ DÜZENLEME KURULU.....	6
➤ BİLİM KURULU.....	7
➤ TÜRK BORÇLAR KANUNU’NUN 76. MADDESİNDE DÜZENLENEN GEÇİCİ ÖDEMELER MÜESSESİNİN GETİRDİKLERİ PROF. DR. MEHMET ALTUNKAYA /AV. ONUR ALTINKAN.....	10
➤ SORUMSUZLUK ANLAŞMASINA İLİŞKİN TBK M. 115 VE TBK M. 116 HÜKÜMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ DOÇ. DR. TOLUNAY OZANEMRE YAYLA.....	11
➤ TEHLİKE SORUMLULUĞUNUN TÜRK SORUMLULUK HUKUKUNDAKİ YERİ VE GENEL KURAL İLE DÜZENLENMESİ SORUNU DR. ÖĞR. ÜYESİ ÜNSAL DÖNMEZ.....	12
➤ TBK M. 66/III’TEN DOĞAN ORGANİZASYON SORUMLULUĞU VE BU KAPSAMDA İŞLETMELERE YÜKLENEN YÜKÜMLÜLÜKLER DR. ÖĞR. ÜYESİ AYŞE NUR KILINÇ.....	13
➤ TBK M. 26-27 (BK M. 19-20) HÜKÜMLERİ ÇERÇEVESİNDE SÖZLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜNÜN SINIRLARI DR. ÖĞR. ÜYESİ FAHRİ ERDEM KAŞAK.....	15
➤ TÜRK BORÇLAR KANUNU M. 155/I HÜKMÜ BAĞLAMINDA MÜTESELSİL BORÇLULARDAN BİRİNE KARŞI KESİLEN ZAMANAŞIMININ DİĞER MÜTESELSİL BORÇLULARA ETKİSİ DR. ÖĞR. ÜYESİ AYŞENUR ŞAHİN CANER.....	16
➤ TAŞINMAZ SATIŞINDA YARAR VE HASARIN GEÇMESİNE İLİŞKİN TBK M. 245 HÜKMÜNÜN DEĞERLENDİRİLMESİ DOÇ. DR. ABDULKERİM YILDIRIM.....	17
➤ TÜRK BORÇLAR KANUNU’NDA DÜZENLENEN ÖNALIM HAKKININ DEĞERLENDİRİLMESİ DOÇ. DR. GÖKHAN ŞAHAN.....	18
➤ YARGITAY UYGULAMASINDA SATICININ ZAPTTAN SORUMLULUĞU DOÇ. DR. MEHMET AKÇAAL.....	20
➤ KİŞİSEL VERİLERİN SATIŞ SÖZLEŞMESİNE KONU OLMASI DR. ÖĞR. ÜYESİ AYBIKE TUNÇ.....	21
➤ KONUT VE ÇATILI İŞYERİ KİRALARININ SONA ERMESİNE İLİŞKİN HÜKÜMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ PROF. DR. MURAT DOĞAN.....	24
➤ KİRACININ KİRALANANDA YENİLİK VE DEĞİŞİKLİK YAPMASI DOÇ. DR. İLKER ÖZTAŞ.....	25
➤ KİRA SÖZLEŞMESİNDE YAN GİDER KAVRAMI DOÇ. DR. HURİYE REYHAN DEMİRCİOĞLU.....	26
➤ TÜRK HUKUKUNDA KİRA BEDELİNİN BELİRLENESİ (TBK M. 344) ÜZERİNE ELEŞTİREL BİR DEĞERLENDİRME DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖZKAN ÖZYAKIŞIR.....	27
➤ ESER SÖZLEŞMESİNDE AYIPLI VE EKSİK İFANIN SONUÇLARI PROF. DR. HAYRUNNİSA ÖZDEMİR.....	29
➤ İNŞAAT SÖZLEŞMELERİNDE İŞSAHİBİNİN TEMERRÜDE DÜŞMESİ HALİNDE TBK. M. 484 BİR ÇARE OLABİLİR Mİ? DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖZGE ARPACI.....	30

▶ YARGITAY KARARLARI IŞIĞINDA ESER VE KİRA SÖZLEŞMELERİNDE VEKÂLETSİZ İŞGÖRME HÜKÜMLERİNİN UYGULAMA SINIRLARININ AŞILMASI	
DR. ÖĞR. ÜYESİ ÜMMÜHAN KAYA.....	31
▶ SATIŞ SÖZLEŞMESİNDEKİ DOĞRUDAN ZARAR VE DOLAYLI ZARAR AYRIMI ESER SÖZLEŞMESİNDE UYGULANABİLİR Mİ?	
DR. ELİF AYAN DURHAN.....	32
▶ ADİ ORTAKLIKTA REKABET YASAĞI	
DOÇ. DR. AKIN ÜNAL.....	34
▶ KEFALET SÖZLEŞMESİNDE EŞİN RIZASI	
DR. ÖĞR. ÜYESİ MUSTAFA ŞAHİN.....	35
▶ MÜTESELSİL KEFALETTE REHNİN PARAYA ÇEVİRİLMESİ DEF'İNİN İLERİ SÜRÜLEBİLİRLİĞİ	
DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖZGÜR GÜVENÇ.....	36
▶ İŞÇİNİN HAKSIZ OLARAK İŞE BAŞLAMAMASI VEYA İŞİ BIRAKMASI (TBK M. 439)	
DR. ÖĞR. ÜYESİ GÖKHAN TÜRE.....	37

SEMPOZYUM AFİŞİ

HBM ANKARA
HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ

TÜRK BORÇLAR KANUNU'NUN 10. YILI SEMPOZYUMU

1. GÜN

19 Ekim 2022 Çarşamba

10:00

Açılış Konuşmaları

Prof. Dr. Mustafa Fadil YILDIRIM

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Ana Bilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. İlhan ÜZÜLMEZ

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Hukuk Fakültesi Dekanı

1. OTURUM (10:30) (GENEL HÜKÜMLER)

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Fikret EREN

Başkent Üniversitesi

○ Prof. Dr. Mehmet ALTUNKAYA/Av. Onur ALTINKAN

Akdeniz Üniversitesi

"Türk Borçlar Kanunu'nda Geçici Ödemeler ile İlgili Düzenlemenin Değerlendirilmesi"

○ Doç. Dr. Tolunay OZANEMRE YAYLA

Çankaya Üniversitesi

"6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda Sorumsuzluk Anlaşmaları"

○ Dr. Öğr. Üyesi Ünsal DÖNMEZ

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

"Tehlike Sorumluluğunun Genel Norm Olarak Düzenlenmesi"

○ Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Nur KILINÇ

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

"TBK m. 66/III'ten Doğan Organizasyon Sorumluluğu ve Bu Kapsamda İşletmelere Yüklenen Yükümlülükler"

2. OTURUM (12:30) (GENEL HÜKÜMLER)

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mehmet ÜNAL

Başkent Üniversitesi

○ Dr. Öğr. Üyesi Fahri Erdem KAŞAK

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

"TBK m. 26-27 (BK m. 19-20) Hükümleri Çerçevesinde Sözleşme Özgürlüğünün Sınırları"

○ Dr. Öğr. Üyesi F. Ceren SADIOĞLU

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

"Sözleşmenin Devri"

○ Dr. Öğr. Üyesi Ayşenur ŞAHİN CANER

Bursa Uludağ Üniversitesi

"Türk Borçlar Kanunu m. 155/I Hükümü Bağlamında Müteselsil Borçlulardan Birine Karşı Kesilen Zamanlaşımın Diğer Müteselsil Borçlulara Etkisi"

3. OTURUM (14:30) (SATIŞ SÖZLEŞMESİ)

Oturum Başkanı: Prof. Dr. İhsan ERDOĞAN

Başkent Üniversitesi

○ Doç. Dr. Abdulkerim YILDIRIM

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

"Taşınmaz Satışında Yarar ve Hasarın Geçmesine İlişkin TBK m. 245 Hükümünün Değerlendirilmesi"

○ Doç. Dr. Gökhan ŞAHAN

Erciyes Üniversitesi

"Türk Borçlar Kanunu'nda Düzenlenen Önalım Hakkının Değerlendirilmesi"

○ Doç. Dr. Mehmet AKÇAAL

Selçuk Üniversitesi

"Yargıtay Uygulamasında Satıcının Zapttan Sorumluluğu"

○ Dr. Öğr. Üyesi Aybike TUNÇ

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

"Kişisel Verilerin Satış Sözleşmesine Konu Olması"

ÜZER N DEN ÇEVİR M Ç

Zoom Toplantı Kimliği |
938 3187 3497

<https://hbw-edu-tr.zoom.us/j/93831873497>

TÜRK BORÇLAR KANUNU'NUN 10. YILI SEMPOZYUMU

2. GÜN

20 Ekim 2022 Perşembe

10:00

1. OTURUM (10:00) (KİRA SÖZLEŞMESİ)

Oturum Başkanı: Prof. Dr. HASAN AYRANCI
Ankara Üniversitesi

- **Prof. Dr. Murat DOĞAN**
Erciyes Üniversitesi
"Konut ve Çatılı yeri Kiralarının Sona Ermesine li kin Hükümlerin De erlendirilmesi"
- **Doç. Dr. İlker ÖZTAŞ**
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
"Kıracının Kiralananda Yenilik ve Değişiklik Yapması (TBK m. 321)"
- **Doç. Dr. H. Reyhan DEMİRCİOĞLU**
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
"Kira Sözleşmesinde Yan Gider Kavramı"
- **Dr. Öğr. Üyesi Özkan ÖZYAKIŞIR**
Afyon Kocatepe Üniversitesi
"Türk Hukukunda Kira Bedelinin Belirlenmesi (TBK m. 344) Üzerine Eleştirel Bir Değerlendirme"

2. OTURUM (12:00) (ESER SÖZLEŞMESİ)

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Oğuz Sadık AYDOS
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

- **Prof. Dr. Hayrunnisa ÖZDEMİR**
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
"Eser Sözleşmesinde Ayıplı ve Eksik İfanın Sonuçları"
- **Dr. Öğr. Üyesi Özge ARPACI**
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
"İnşaat Sözleşmelerinde İş sahibinin Temerrüde Düşmesi Halinde TBK. m. 484 Bir Çare Olabilir Mi?"
- **Dr. Öğr. Üyesi Ümmühan KAYA**
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
"Yargıtay Kararları Işığında Eser ve Kira Sözleşmelerinde Vekaletsiz İş görme Hükümlerinin Uygulama Sınırlarının Aşılması"
- **Arş. Gör. Dr. Elif AYAN DURHAN**
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
"Satış Sözleşmesindeki Doğrudan Zarar ve Dolaylı Zarar Ayrımı Eser Sözleşmesinde Uygulanabilir Mi?"

3. OTURUM (14:00) (ORTAKLIK/KEFALET/ HİZMET SÖZLEŞMELERİ)

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Kadir ARICI
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

- **Doç. Dr. Akın ÜNAL**
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
"Adi Ortaklıkta Rekabet Yasağı"
- **Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ŞAHİN**
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
"Kefalet Sözleşmesinde Eşin Yazılı Rızası"
- **Dr. Öğr. Üyesi Özgür GÜVENÇ**
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
"Müteselsil Kefaletle Rehnin Paraya Çevrilmesi Def'inin İleri Sürülebilirliği"
- **Dr. Öğr. Üyesi Gökhan TÜRE**
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
"İşçinin Haksız Olarak İşe Başlamaması ve İş Bırakması"

Düzenleme Kurulu

Doç. Dr. H. Reyhan DEMİRCİOĞLU
Doç. Dr. Abdulkерim YILDIRIM
Doç. Dr. A. Dilşad KESKİN
Dr. Öğr. Üyesi Özgür GÜVENÇ
Arş. Gör. İrem Tuğçe SEVİNÇ

Sempozyumda sunulan bildiriler, sunum öncesinde bilim kurulunun ön incelemesinden geçirilerek kabul edilmiştir.

DÜZENLEME KURULU

Doç. Dr. Huriye Reyhan DEMİRCİOĞLU
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Doç. Dr. Abdulkerim YILDIRIM
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Doç. Dr. A. Dilşad KESKİN
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Özgür GÜVENÇ
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Arş. Gör. İrem Tuğçe SEVİNÇ
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Cem BAYGIN	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Fikret EREN	Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Hasan AYRANCI	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. İhsan ERDOĞAN	Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Kadir ARICI	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. M. Fadıl YILDIRIM	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Mehmet KILIÇ	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Mehmet ÜNAL	Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Oğuz S. AYDOS	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Süleyman YILMAZ	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Şahin AKINCI	İstanbul Ticaret Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Doç. Dr. A. Dilşad KESİN	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Doç. Dr. Bahar ÖCAL APAYDIN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

I. GÜN (19 Ekim 2022 Çarşamba)

1. OTURUM (10:30) (GENEL HÜKÜMLER)

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Fikret EREN (Başkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet ALTUNKAYA/ Av. Onur ALTINKAN (Akdeniz Üniversitesi)

“Türk Borçlar Kanunu’nda Geçici Ödemeler ile İlgili Düzenlemenin Değerlendirilmesi”

Doç. Dr. Tolunay OZANEMRE YAYLA (Çankaya Üniversitesi)

“6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’nda Sorumsuzluk Anlaşmaları”

Dr. Öğr. Üyesi Ünsal DÖNMEZ (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

“Tehlike Sorumluluğunun Genel Norm Olarak Düzenlenmesi”

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Nur KILINÇ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

“TBK m. 66/III’ten Doğan Organizasyon Sorumluluğu ve Bu Kapsamda İşletmelere Yüklenen Yükümlülükler”

TÜRK BORÇLAR KANUNU'NUN 76. MADDESİNDE DÜZENLENEN GEÇİCİ ÖDEMELER MÜESSESİNİN GETİRDİKLERİ*

Prof. Dr. Mehmet ALTUNKAYA**/
Av. Onur ALTINKAN***

İsviçre'de sorumluluk hukukunun revize edilebilmesi adına 1998 yılında çalışmalar başlamış ve Widmer / Wessner tasarısı olarak bilinen İsviçre Sorumluluk Hukukunun Revizyonu ve Birleştirilmesine İlişkin Kanun Tasarısı ortaya çıkmıştır. Yazıldığı günden itibaren yoğun eleştiriler alan bu tasarı yasalaşmamış ve rafa kaldırılmıştır. Bu tasarının içerisinde yer alan geçici ödemeler müessesesi ise, daha pek çok farklı düzenlemeyle birlikte 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'yla yürürlüğe girmiştir.

Türk Borçlar Kanunu'nun 76. maddesiyle yürürlüğe giren bu düzenleme, henüz yeni Borçlar Kanunu'nun tasarısı aşamasında olduğu dönemden itibaren yoğun eleştiriler almış ve ayrıca düzenlemeyle öngörülen hukuki müessesenin niteliği ve uygulama şartlarına ilişkin doktrinde pek çok görüş ayrılığının yaşanmasına yol açmıştır.

Doktrinde yaşanan bu görüş ayrılıklarının yanı sıra, uygulamada da düzenlemeye halen çekingen yaklaşıldığı görülmektedir. Düzenlemenin yasalaşma amacı, ekonomik durumu gereksinim gösteren ve mağdur durumda olan zarar görenlerin yargılama sonunu beklemeden mağduriyetlerinin giderilebilmesinin sağlanmasıdır. Ancak gelinen noktada pratikte düzenlemenin hala uygulayıcılar arasında da tam olarak anlaşılamadığı görülmektedir.

Düzenlemeye ilişkin doktrinde yer alan görüş ayrılıklarının başında müessesenin hukuki niteliği gelmektedir. Doktrinde ön tazminat, ön ödeme ve ihtiyati tedbir görüşleri ileri sürülmektedir. Açıkçası hukuki niteliğe yönelik tartışmalardan çıkan sonuç, geçici ödemelerin kendine özgü unsurları bulunan bir maddi hukuk müessesesi olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle geçici ödemeler düzenlemesinin hukuki niteliğini "ön ödeme" olarak belirlemekte ve uluslararası havacılık hukukunda ve deniz ticareti hukukunda düzenlenmiş müesseselerle birlikte ön ödemelerin maddi hukukta kişilere bahşedilmiş bir hak olarak algılanması gerektiğini ifade etmekteyiz.

Doktrinde tartışılan hususlardan birisi de düzenlemenin hangi durumlarda uygulanabileceğine ilişkindir. Haksız fiilden kaynaklanan zararlar bakımından geçici ödeme talep edilebileceği açıktır. Bunun yanı sıra doktrindeki hâkim görüş, sözleşmeden doğan zararlar bakımından da TBK. m. 114 gereği geçici ödemenin uygulanabileceği noktasında hem fikirdir.

Bütün bu tartışmalı hallerin dışında, değinilmesi gereken bir diğer konu ise verilen geçici ödeme kararının icrasına ilişkindir. Tedbir nafakalarının icra takibine konu edilmesi hususunda olduğu gibi mahkemece verilen geçici ödeme kararının da ilamsız takibe konu olabileceği ve ilamsız takip üzerine davalının icra takibine itiraz etmesi halinde icra takibinin duracağı açıktır. Hızlı bir şekilde davacının kısmen tatmin edilmesini amaçlayan geçici ödeme müessesesinin bu şekilde amacından sapacağı açıktır.

ANAHTAR KELİMELER: TBK m. 76, geçici ödemeler, tazminat, sorumluluk hukuku
BİLDİRİ İÇİN TIKLAYINIZ: <https://www.youtube.com/watch?v=83W4Qgovke4>

* Hakeme gönderilme tarihi: 05.10.2022; hakemden dönüş tarihi: 07.10.2022

**Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi, altunkaya@hotmail.com

*** Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı doktora öğrencisi, oaltinkan@gmail.com

SORUMSUZLUK ANLAŞMASINA İLİŞKİN TBK M. 115 VE TBK M. 116 HÜKÜMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ*

Doç. Dr. Tolunay OZANEMRE YAYLA**

Sözleşme özgürlüğünün bir gereği olarak taraflar, sorumluluk hususunda da anlaşma yapabilirler. Borçlunun kendisinin borca aykırı davranışta bulunması halinde, alacaklıya karşı zararın bir kısmından yahut tamamından sorumlu olmayacağına ilişkin borçlu ile alacaklı arasında yapılan sorumsuzluk anlaşmasının geçerliliği TBK m. 115 hükmünde düzenlenmiştir. Öte yandan TBK m. 116 hükmünde de yine borçlunun alacaklı ile yaptığı bir anlaşmayla ifa yardımcısının fiili nedeniyle alacaklının uğradığı zarardan kısmen veya tamamen sorumlu olmayacağını kararlaştırması halinde bu anlaşmaların geçerliliği düzenlenmiştir.

Sorumluluk anlaşması çok çeşitli şekillerde yapılabilir. Bu çerçevede borçlu ile alacaklı, sorumsuzluk anlaşmasıyla kusurun belli dereceleri bakımından sorumluluğun gündeme gelmeyeceğini kararlaştırabilirler. Keza tarafların borçlunun alacaklıya karşı sorumluluğunu miktar olarak da sınırlamaları mümkündür.

TBK m. 115/I hükmünde, borçlunun alacaklıyla yaptığı ve ağır kusurundan sorumlu olmayacağına ilişkin anlaşmaların kesin olarak hükümsüz olduğu düzenlenmiştir. Bu fıkra hükmünden aksi ile kanıt yoluyla, borçlunun alacaklı ile yaptığı ve borçlunun hafif kusurundan sorumlu olmayacağına ilişkin anlaşmaların kural olarak geçerli olduğu sonucuna varılmaktadır. TBK m. 115/II hükmünde bu temel kuralın istisnalarından ilki yer almaktadır. Buna göre, borçlunun alacaklı ile hizmet sözleşmesinden kaynaklanan herhangi bir borç sebebiyle sorumlu olmayacağına ilişkin anlaşmalar, hafif kusura ilişkin olsa bile kesin olarak hükümsüzdür. Yine aynı hükmün üçüncü fıkrasında da bir diğer istisna söz konusudur. Buna göre uzmanlığı gerektiren bir hizmet, meslek veya sanat, ancak kanun ya da yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütülebiliyorsa, borçlunun hafif kusurundan sorumlu olmayacağına ilişkin önceden yapılan anlaşma kesin olarak hükümsüzdür. Bu şekilde borçlunun hafif kusuruyla verdiği zararlardan sorumlu olmayacağına ilişkin anlaşmaların kural olarak geçerli olması bakımından iki ayrı istisna söz konusudur.

Öte yandan, TBK m. 116 hükmünde kanunkoyucu, borçlu ile alacaklı arasında yapılan ve borçlunun yardımcı kişinin fiilinden alacaklıya karşı sorumlu olmayacağına ilişkin anlaşmaların kural olarak geçerli olduğu hükmüne yer vermiş; ancak bu kurala TBK m. 115/III hükmünde düzenlenen istisnayı getirip, TBK m. 115/II hükmünde yer alan diğer istisnaya düzenleme dışında tutmuştur.

Tebliğde, bu çerçevede, 6098 sayılı TBK'da yer alan sorumsuzluk anlaşması düzenlemelerinin 818 sayılı Borçlar Kanunu'na ve keza mehaz İsviçre Borçlar Kanunu'nun ilgili madde düzenlemelerine nazaran arz ettiği farklılıklar ve özellikle istisnaların uygulama alanı üzerinde durulacaktır.

ANAHTAR KELİMELER: sorumsuzluk, sorumsuzluk anlaşması, ağır kusurdan sorumsuzluk, hafif kusurdan sorumsuzluk, yardımcı kişinin fiilinden sorumsuzluk

BİLDİRİ İÇİN TIKLAYINIZ: <https://www.youtube.com/watch?v=H1rqSvlz6XM>

* Hakeme gönderilme tarihi: 05.10.2022; hakemden dönüş tarihi: 07.10.2022

** Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi, tolunayozanemre@gmail.com

TEHLİKE SORUMLULUĞUNUN TÜRK SORUMLULUK HUKUKUNDAKİ YERİ VE GENEL KURAL İLE DÜZENLENMESİ SORUNU*

Dr. Öğr. Üyesi Ünsal DÖNMEZ**

Liberal düşünce ve aydınlanma döneminde, sorumluluk hukukuna hâkim olan kusur ilkesi, sanayi devrimiyle birlikte etkisini giderek kaybetmeye başlamış ve iktisadi açıdan güçlü olan zarar veren karşısında, salt kusura dayanan sorumluluk hukuku çerçevesinde sorunların çözümünün mümkün olmaması nedeniyle, sosyal devlet ilkesi çerçevesinde insan onurunun korunması ve kişiliğinin gelişimin sağlanması amacıyla hukuk sistemlerinde kusursuz sorumluluk türleri ortaya çıkmıştır. Kusursuz sorumluluk türleri arasında gösterilen tehlike sorumluluğu, sorumluluk hâllerinin en ağırını oluşturmaktadır. Tehlikeden anlaşılması gereken ise, zarar verme ihtimalinin yüksek olması veya söz konusu faaliyet ve işletmelerin yol açtıkları zararın ağır ve sık olmasıdır. Burada tehlikenin gerçekleşmesiyle birlikte doğacak ekonomik risk, faaliyette bulunan işletmeye yani işletene yüklenecektir. Ancak diğer sorumluluk türlerinden farklı olarak, tehlike sorumluluğuna dar anlamda haksız fiil demek mümkün olmayacaktır. Zira gerek kusur sorumluluğunda gerekse kusursuz sorumluluk hâllerinde kurucu unsur olarak karşımıza çıkan hukuka aykırılık, tehlike sorumluluğunda söz konusu olmamaktadır. Bilâkis burada hukuk düzeni tarafından izin verilen bir faaliyetten kaynaklanan zarar söz konusudur. Bu bağlamda ilk incelenmesi gereken sorun, tehlike sorumluluğunun sorumluluk hukukundaki yerini tespit etmek olmalıdır.

Tehlike sorumluluğunun kabulüyle birlikte ortaya çıkan ikinci sorun ise, ülkemizde ve bazı hukuk sistemlerinde kabul edilen tehlike sorumluluğunun genel kural ile düzenlenmesi meselesidir. Zira kusursuz sorumluluk hallerinde kıyas yasağının temelini oluşturan “Singularia non sunt extenda” prensibi söz konusu genel hükümlerle bertaraf edilmeye başlanmıştır. Bu nedenle karşılaştırmalı hukuktaki düzenlemeler ile müelliflerin bu konudaki düşünceleri aktararak, tehlike sorumluluğunun genel bir norm olarak düzenlenip düzenlenmeyeceği meselesi tartışılmaya muhtaçtır.

ANAHTAR KELİMELER: sorumluluk hukuku, kusursuz sorumluluk, tehlike sorumluluğu, tehlike ilkesi

BİLDİRİ İÇİN TIKLAYINIZ: <https://www.youtube.com/watch?v=cylDRefyRcA>

* Hakeme gönderilme tarihi: 12.10.2022; hakemden dönüş tarihi: 13.10.2022

** Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi, udonmez76@hotmail.com

TBK M. 66/III'TEN DOĞAN ORGANİZASYON SORUMLULUĞU VE BU KAPSAMDA İŞLETMELERE YÜKLENEN YÜKÜMLÜLÜKLER*

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Nur KILINÇ**

2012 yılının temmuz ayından itibaren yürürlükte olan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (TBK), 818 sayılı Borçlar Kanunu m. 55'teki "istihdam edenlerin mesuliyeti" hükmünü ikiye ayırarak ve işletmelerdeki adam çalıştıranlar bakımından sorumluluğun şartlarını ağırlaştırarak yeniden düzenlemiştir.

Bu revizyon sonrasında adam çalıştırma ilişkisinin işletme şeklinde örgütlenmediği ve daha ziyade özel menfaatler için yapıldığı sınırlı hâller için uygulanabilecek olan "adam çalıştırmanın olağan sorumluluğunun" şartları ve hükümleri TBK m. 66/I ve II'de yer almaktadır. Buna göre, adam çalıştıran çalışanın kendisine verilen işi yaparken üçüncü kişilere verdiği zarardan sorumludur. Böyle bir durumda adam çalıştıran, ancak çalışanın seçerken (curae in eligendo), işiyle ilgili talimat verirken (curae in instruendo) ve çalışanın denetlerken (curae in custodiendo) gerekli özeni gösterdiğini ispat ederek sorumluluktan kurtulabilir. Esasen 818 sayılı Borçlar Kanunu yürürlükteyken de başlangıçta adam çalıştırmanın sorumluluktan kurtulabilmesi temelde bu üçlü özenin adam çalıştıran tarafından yerine getirilmiş olmasına bağlanmaktaydı. Ancak zamanla ekonomik hayattaki değişimler ve ihtiyaçlar dikkate alınarak doktrin ve içtihatlarla bu üçlü özene "işin ve işletmenin organizasyonunda özen yükümlülüğü" de eklenmiş idi.

Türk Borçlar Kanunu m. 66/III'te düzenlenen "adam çalıştırmanın organizasyon sorumluluğu" ise, işletmelerde sanayi toplumu ile birlikte ortaya çıkan iş bölümü ve uzmanlaşmayı dikkate almıştır. Hüküm modern işletmelerdeki adam çalıştıranların, sadece çalışanlarının üçüncü kişilere verdiği zararlardan değil, zararın somut bir çalışana atfedilemediği ve sadece işletmenin çalışma düzenindeki organizasyon eksikliğinden kaynaklandığı hâllerde de üçüncü kişilerin uğradığı (işletme faaliyetleri dolayısıyla sebep olunan) zararlardan özen esasına dayanarak sorumlu tutulması gerektiği düşüncesine dayanmaktadır. Hükümde adam çalıştırmanın organizasyon sorumluluğundan kurtulması için getirmesi gereken kurtuluş kanıtının kapsamı da genişletilmiştir.

Şu hâlde "adam çalıştırmanın organizasyon sorumluluğu" adam çalıştırmanın olağan sorumluluğundan bağımsız, şartları ve sonuçları ile bu sorumluluğa göre ağırlaştırılmış bir kusursuz sorumluluktur. Bu tebliğde, bir işletmedeki adam çalıştıranın organizasyon sorumluluğu kapsamında yüklenen yükümlülüklerin somutlaştırılması amaçlanmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: adam çalıştıran, organizasyon sorumluluğu, organizasyon yükümlülüğü, TBK m. 66/III

BİLDİRİ İÇİN TIKLAYINIZ: https://www.youtube.com/watch?v=I2aWqZD_iaA

*Hakeme gönderilme tarihi: 07.10.2022; hakemden dönüş tarihi: 10.10.2022

** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi, ayse.kilinc@hbv.edu.tr

2. OTURUM (12:30) (GENEL HÜKÜMLER)
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mehmet ÜNAL (Başkent Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Fahri Erdem KAŞAK (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
“TBK m. 26-27 (BK m. 19-20) Hükümleri Çerçevesinde Sözleşme Özgürlüğünün Sınırları”

Dr. Öğr. Üyesi Ayşenur ŞAHİN CANER (Bursa Uludağ Üniversitesi)
“Türk Borçlar Kanunu m. 155/1 Hükümü Bağlamında Müteselsil Borçlulardan Birine Karşı Kesilen Zamanaşımının Diğer Müteselsil Borçlulara Etkisi”

TBKM.26-27(BKM.19-20)HÜKÜMLERİ ÇERÇEVESİNDE SÖZLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜNÜN SINIRLARI*

Dr. Öğr. Üyesi Fahri Erdem KAŞAK**

Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) yürürlüğe girmesi ile birlikte sözleşme özgürlüğünün sınırları bakımından önemli bir değişiklik gerçekleşmiştir. Tek fıkradan oluşan TBK m. 26, "sözleşme özgürlüğü" kenar başlığı altında Borçlar Kanunu (BK) m. 19/II hükmünü hariç tutarak içerik itibarıyla BK m. 19/I düzenlemesini tekrar etmiştir. TBK m. 27/I hükmü ise sözleşme özgürlüğünün sınırlarını düzenlemiştir. Hükümde sırasıyla kanunun emredici hükümleri, ahlak, kamu düzeni ve kişilik haklarına aykırılık ile imkânsızlık sayılmıştır. Bu bakımdan anılan düzenleme hem BK m. 19/II hem BK m. 20/1 hükümlerine kıyasla farklılık arz etmektedir.

Kanun koyucunun TBK m. 26 hükmünün gerekçesinde, BK m. 19/II hükmünün gereksiz olduğunu açıkça ifade etmesi karşısında bu durumun bilinçli bir tercihin sonucu olduğu şüphesizdir. Esasen meselenin temelinde BK m. 19/II hükmünün işlevinin ne olduğu yer almaktadır.

Öğretide ağırlıklı olarak kabul gören ve Türk kanun koyucusunun da benimsediği görüş; BK m. 19/II ve m. 20/1 hükümlerinde zikredilen kıstasların birbirinin tekrarı olduğunu, iki ayrı düzenlemenin karışıklığa yol açtığını, anılan sebeplerle BK m. 19/II hükmüne ihtiyaç duyulmadığını ve BK m. 19/II hükmünün TBK metnine alınmamasının isabetli olduğunu savunmaktadır. Buna karşın 1881 tarihli İsviçre Borçlar Kanunu'nda (aOR) yer almamakla birlikte ilk kez 1911 tarihli İsviçre Borçlar Kanunu (OR) metnine eklenen Art. 19/II OR hükmünün yorumlayıcı işlevini kabul eden görüş ise anılan düzenlemenin emredici hükümlerin tespitini sağlamak amacına yöneldiğini kabul etmektedir. Gerçekten de OR'nin yapım çalışmalarından, mezkûr hükmün aOR döneminde kantonal hukuka göre belirlenen emredici hüküm – emredici olmayan hüküm ayrımını federal düzeyde yapabilmek amacıyla kanuna alındığı net bir şekilde anlaşılabilir.

Türk kanun koyucusunun BK m. 19/II hükmünün gereksiz olduğunu düşünmesi, bu sebeple TBK metninde benzer yönde bir hükme yer vermemesi ve kişilik haklarına aykırılık ile kamu düzenine aykırılık kıstaslarını sözleşme özgürlüğünün bağımsız sınırları olarak düzenlemesi kanaatimizce isabetli değildir. Anılan kıstaslara, sadece bir kanun hükmünün emredici olup olmadığını belirleyebilmek için başvurulabilir.

ANAHTAR KELİMELELER: sözleşme özgürlüğü, irade muhtariyeti, kesin hükümsüzlük, kamu düzeni, kişilik hakkı, emredici hüküm

BİLDİRİ İÇİN TIKLAYINIZ: <https://www.youtube.com/watch?v=S6t9lvXQGWM>

*Hakeme gönderilme tarihi: 29.09.2022; hakemden dönüş tarihi: 12.10.2022.

** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi, ORCID ID: 0000-0001-5103-4866 , fahri.kasak@hbv.edu.tr

TÜRK BORÇLAR KANUNU M. 155/I HÜKMÜ BAĞLAMINDA MÜTESELSİL BORÇLULARDAN BİRİNE KARŞI KESİLEN ZAMANAŞIMININ DİĞER MÜTESELSİL BORÇLULARA ETKİSİ*

Dr. Öğr. Üyesi Ayşenur ŞAHİN CANER**

Müteselsil borçlulardan birine karşı kesilen zamanaşımının diğer müteselsil borçluları nasıl etkileyeceği meselesi, TBK m. 155/I'de "zamanaşımı müteselsil borçlulardan ... birine karşı kesilince, diğerlerine karşı da kesilmiş olur" şeklinde hükme bağlanmıştır. TBK m. 155/I'in lafzından da açıkça anlaşılacağı üzere hükümde zamanaşımını kesen sebepler bakımından herhangi bir ayırım yapılmamış ve hüküm zamanaşımını kesen bütün sebepler bakımından uygulama alanı bulacak şekilde kaleme alınmıştır. TBK m. 155/I hükmünün mevcut haliyle uygulanması müteselsil borçluluk bakımından bugün hâkim görüş olan çokluk, yani müteselsil borçluluğun farklı hukuki sebeplerden doğabileceği ve borçların farklı zamanaşımı sürelerine tabi olabileceği görüşüne aykırılık teşkil etmektedir. TBK ile 818 sayılı Kanun döneminde kabul edilen tam ve eksik teselsül ayırımı kaldıran kanun koyucu, müteselsil borçlulukta zamanaşımını düzenleyen TBK m. 155/I'de herhangi bir değişiklik yapmamıştır. Bu nedenle TBK m. 155/I hükmünün mevcut haliyle sınırlandırılması gerekir.

Türk Borçlar Kanunu m. 155/I hükmü ile müteselsil borçlulardan birine karşı kesilen zamanaşımının diğer müteselsil borçlular bakımından da kesileceğini düzenleyen kanun koyucunun amacı, alacaklının birden çok müteselsil borçlu karşısındaki durumunu güçlendirmektir. Bu nedenle alacağı bakımından borçlulardan birine karşı zamanaşımını kesen alacaklının, zamanaşımının kesilmesi için ayrı ayrı bütün borçlulara başvurmasını beklemek alacaklının durumunu zorlaştıracak ve kanun koyucunun amacına da aykırılık teşkil edecektir.

Türk Borçlar Kanunu m. 165'de ise kanun veya sözleşme ile aksi belirlenmedikçe, müteselsil borçlulardan birinin kendi davranışıyla diğer borçluların durumunu ağırlaştırmayacağı hükme bağlanmıştır. Ancak müteselsil borçlulardan birinin davranışı ile zamanaşımını kesmesinin diğer borçlular bakımından da zamanaşımını keseceğini kabul etmek açıkça TBK m. 165 hükmüne aykırı olacaktır. TBK m. 155/I'in TBK m. 165'in kanundan doğan istisnası olduğunun kabulü de mümkün olmadığından; TBK m. 155/I hükmünün mevcut haliyle yalnız alacaklının davranışı ile müteselsil borçlulardan birine karşı kesilen zamanaşımının diğer müteselsil borçlular bakımından da zamanaşımını keseceği şeklinde anlaşılması ve uygulanması gerekmektedir.

ANAHTAR KELİMELEER: müteselsil borç, müteselsil borçlu, zamanaşımı, zamanaşımının kesilmesi
BİLDİRİ İÇİN TIKLAYINIZ: <https://www.youtube.com/watch?v=H0h5ogTrbS4>

* Hakeme gönderilme tarihi: 05.10.2022; hakemden dönüş tarihi: 13.10.2022

** Bursa Uludağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi, aysenurcaner@uludag.edu.tr

3. OTURUM (14:30) (SATIŞ SÖZLEŞMESİ)
Oturum Başkanı: Prof. Dr. İhsan ERDOĞAN (Başkent Üniversitesi)

Doç. Dr. Abdulkerim YILDIRIM (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
“Taşınmaz Satışında Yarar ve Hasarın Geçmesine İlişkin TBK m. 245 Hükmünün Değerlendirilmesi”

Doç. Dr. Gökhan ŞAHAN (Erciyes Üniversitesi)
“Türk Borçlar Kanunu’nda Düzenlenen Önalım Hakkının Değerlendirilmesi”

Doç. Dr. Mehmet AKÇAAL (Selçuk Üniversitesi)
“Yargıtay Uygulamasında Satıcının Zapttan Sorumluluğu”

Dr. Öğr. Üyesi Aybike TUNÇ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
“Kişisel Verilerin Satış Sözleşmesine Konu Olması”

TAŞINMAZ SATIŞINDA YARAR VE HASARIN GEÇMESİNE İLİŞKİN TBK M. 245 HÜKMÜNÜN DEĞERLENDİRİLMESİ*

Doç. Dr. Abdulkerim YILDIRIM*

Satış sözleşmelerinde, yarar ve hasarın hangi andan itibaren alıcıya geçeceği sorunu, hukuk literatürü ve uygulamasında önemini ve güncelliğini her zaman korumuştur. Bu hususta genel kuralı belirleyen 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (TBK) m. 208'e göre; kanundan, durumun gereğinden veya sözleşmede öngörülen özel koşullardan doğan istinai hâller dışında, satılanın yarar ve hasarı; taşınır satışlarında zilyetliğin devri, taşınmaz satışlarında ise tescil anına kadar satıcıya aittir. Bu bağlamda, taşınmaz satışında yarar ve hasarın geçiş anı, kural olarak tescile bağlanmıştır. Tapu sicilinde alıcı adına yapılacak tescil, taşınırlarda zilyetlik ve mülkiyetin devri sonucunu doğuran tasarruf işlemi fonksiyonu görmektedir. Kanundan, durumun gereğinden veya sözleşmede öngörülen özel koşullardan doğan istinai durumlarda, TBK m. 208'de belirtilen kuralın uygulanmayacağı öngörülmüştür. Kanundan doğan istisna, TBK m. 245'de düzenlenmiştir. Söz konusu hüküm uyarınca; satış konusu taşınmazın tescilden sonraki bir zamanda alıcı tarafından teslim alınması için sözleşmeyle bir süre belirlenmişse, onun yarar ve hasarı, alıcıya teslimle geçer. Bu sebeple, maddede belirtilen bu ihtimalde, yarar ve hasarın alıcıya teslimle geçmesi söz konusu olacaktır. Maddenin birinci fıkrasının ikinci cümlesine göre, bu hüküm, alıcının satılanı teslim almada temerrüde düşmesi durumunda da uygulanır. Hükmün lafzı, yanlış anlaşılmaya sebebiyet verecek şekilde kaleme alınmıştır. Sanki, alıcının satılanı teslim almada temerrüde düşmesi durumunda, yarar ve hasarın alıcıya temerrüt anından itibaren değil, yine de teslimle geçeceği şeklinde bir izlenim uyandırmaktadır. Fakat söz konusu hükmün, madde gerekçesine ve amacına uygun olarak yorumlanması ve alıcı, satılanı teslim almada temerrüde düştüğü takdirde, taşınmazın yarar ve hasarının, teslim gerçekleşmişçesine, temerrüt anından itibaren alıcıya geçtiği kabul edilmelidir. TBK m. 245'in ikinci fıkrasında, teslimin, tescil tarihinden sonra gerçekleştirilmesine ilişkin sözleşmelerin geçerliliği için resmi şekil aranmamış, adi yazılı şekil öngörülmüştür. Maddede, taşınmazın tescilden önce alıcıya teslimi durumunda, yarar ve hasara ilişkin ise herhangi bir düzenleme getirilmemiştir. Tebliğde, TBK m. 245 hükmü ve uygulanması değerlendirilmiştir.

ANAHTAR KELİMELEER: taşınmaz satışı, hasar, yarar, tescil, teslim

BİLDİRİ İÇİN TIKLAYINIZ: <https://www.youtube.com/watch?v=wTktgAHZ0J4>

* Hakeme gönderilme tarihi: 08.10.2022; hakemden dönüş tarihi: 09.10.2022

* Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi, ORCID ID: 0000-0003-3913-245X , abdulkerim.yildirim@hbv.edu.tr

TÜRK BORÇLAR KANUNU'NDA DÜZENLENEN ÖNALIM HAKKININ DEĞERLENDİRİLMESİ*

Doç. Dr. Gökhan ŞAHAN**

Türk Hukuku'nda önalım hakkının, sözleşmeden doğan önalım hakkı ve yasal önalım hakkı olmak üzere iki türü bulunmaktadır. Türk Medeni Kanun'da yasal önalım hakkı, Kanunun 732. ve 734. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Sözleşmeden doğan önalım hakkı ise, TMK'nın 735. maddesinde düzenlenmiştir. Önalım hakkı 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda "Satış İlişkisi Doğuran Haklar" başlığı altında ilk defa düzenlenmiştir. Önalım hakkı TBK'nın 240. ve 242. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Ancak TBK'nın 237., 238. ve 239. maddelerinde de önalım hakkına ilişkin hükümler bulunmaktadır. Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenen önalım hakkı sözleşmeden doğan önalım hakkıdır. Türk Borçlar Kanunu'nun ilgili hükümlerinde, Türk Medeni Kanun'da düzenlenen önalım hakkına ilişkin bazı yeni hükümler getirilmiştir. Türk Medeni Kanunu'nda önalım hakkının kullanılabilmesi satış sözleşmesine bağlanmışken, Türk Borçlar Kanunu'ndaki hükümde, "satış veya ekonomik bakımdan satışa eş değer işlem" yapılması halinde önalım hakkının kullanılabilmesi düzenlenmiştir. Yine Türk Borçlar Kanunu'nda, Türk Medeni Kanunu'ndan farklı olarak, önalım hakkının on yıllık süre için kararlaştırılabileceği, aksi kararlaştırılmadıkça devredilemeyeceği ancak miras yolu ile devredebileceği düzenlenmiştir. Türk Medeni Kanunun'daki düzenlemeye ve uygulamaya göre, cebri artırma ile satımda, miras paylaşımında, kamulaştırmada, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi gibi hallerde önalım hakkının kullanılamayacağı kabul edilmiştir. Uygulamada yerleşik olarak önalım alım hakkının sadece satış sözleşmesi yapılması halinde kullanılabilmesi kabul edilmiştir. Türk Borçlar Kanunu'ndaki düzenleme sadece satış esas alınmamış, satışa eş değer işlemler de düzenlenmiştir. Ancak satışa eş değer işlemde neyin kastedildiği açık olarak ifade edilmemiştir. Günümüzde hala, önceki uygulamalara uygun olarak sadece satış halinde kullanılabilmesi yönünde bir eğilim bulunmaktadır. Özellikle mal değişim sözleşmesi söz konusu olduğunda önalım hakkının kullanılıp kullanılmayacağı konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Çalışmamızda özellikle satışa eş değer işlemde neyin kastedildiği konusunda görüşler ortaya konmuştur. Bununla birlikte, Türk Borçlar Kanunu ile önalım hakkı ile ilgili getirilen yeni hükümler üzerinde durulmuştur.

ANAHTAR KELİMELEER: önalım, trampa, satış, şüfa

BİLDİRİ İÇİN TIKLAYINIZ: https://www.youtube.com/watch?v=HALGVaz_pq4

* Hakeme gönderilme tarihi: 09.10.2022; hakemden dönüş tarihi: 09.10.2022

** Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi, gokhansahan38@hotmail.com

YARGITAY UYGULAMASINDA SATICININ ZAPTTAN SORUMLULUĞU*

Doç. Dr. Mehmet AKÇAAL**

Satış sözleşmesinin kurulduğu sırada var olan üstün bir hak dolayısıyla üçüncü kişinin satılanı tamamen veya kısmen alıcının elinden alması halinde satıcının zapttan sorumluluğu söz konusu olur. Zapttan sorumluluk esas itibarıyla gereği gibi ifa etmemenin bir türü olup TBK. m. 214 ve devamında özel olarak düzenlenmiştir. Bu itibarla, satıcının zapttan sorumluluğu için kural olarak kusur aranmaz.

Satıcının zapttan sorumluluğuna ilişkin Yargıtay'ın eleştiriye açık kararlarıyla sıkça karşılaşılmaktadır. İlk olarak, uygulamada zapttan sorumluluğun hukukî ayıpla birbirine karıştırıldığı kararlar mevcuttur.

Kaçak yollarla ülkeye getirilen araca el konulmasında daha ziyade zapttan sorumluluk hükümlerinin uygulandığı görülmektedir. Ancak, bu kararlar da eleştiriye açıktır.

Satılan malın çalıntı olduğu gerekçesiyle polis tarafından alıcının elinden alınmasında ise durum farklıdır ve burada artık zapt gerçekleşmiştir. Zira, böyle bir durumda el koyma üçüncü kişinin mülkiyet hakkına dayanır. Dolayısıyla, satıcı zapttan sorumlu tutulabilir. Yüksek Mahkeme de böyle durumlarda genellikle zapttan sorumluluk hükümlerini uygulayarak bir çözüme varmaktadır.

Zapttan sorumluluk için maddî ve şekli birtakım şartların varlığına ihtiyaç vardır. Ancak, satıcının zapttan sorumluluğunun şartları bakımından da Yargıtay'ın bazı eleştiriye açık kararları mevcuttur. Meselâ, geçerli bir satış sözleşmesi bulunmamasına rağmen zapt hükümlerinin uygulandığı kararlar söz konusudur. Bunlar da incelemenin konusunu oluşturmaktadır.

Zapttan sorumluluğun hüküm ve sonuçları bakımından da tartışmalı kararlar mevcuttur. Meselâ, Yargıtay bazen kanunun açık lafzına aykırı olarak satılanın gerçek rayiç değerinin ödenmesi gerektiği yönünde kararlar vermektedir. Bunun dışında tartışılabilir diğer bir mesele, doğrudan zarar – dolaylı zarar ayırımına ilişkin uygulamada kullanılan ölçüttür. Yargıtay burada genellikle müspet zarar – menfi zarar ayırımını esas almaktadır. Buna göre, alıcı kural olarak sadece menfi zararın tazminini isteyebilir. Satıcı kusursuzluğunu ispat edemediği takdirde alıcının dolaylı zararlarını da tazmin etmek zorunda kalır.

Nihayet, doktrindeki ve uygulamadaki hâkim görüş gereğince, zapttan doğan haklarda zamanaşımı süresi on yıldır. Zamanaşımının başlangıç anı doktrinde tartışmalı olmakla birlikte katıldığımız Yargıtay uygulaması gereğince süre ancak zaptla birlikte işlemeye başlar.

ANAHTAR KELİMELEER: zapt, zapttan sorumluluk, satış sözleşmesi, satıcının borçları

BİLDİRİ İÇİN TIKLAYINIZ: https://www.youtube.com/watch?v=5Ea6_qOtYGw

* Hakeme gönderilme tarihi: 29.09.2022; hakemden dönüş tarihi: 12.10.2022.

** Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi, ORCID ID: 0000-0003-3228-8486, mehmetakcaal@hotmail.com

KİŞİSEL VERİLERİN SATIŞ SÖZLEŞMESİNE KONU OLMASI*

Dr. Öğr. Üyesi Aybike TUNÇ**

Son zamanlarda “yeni petrol” olarak adlandırılan veri, satış sözleşmelerine konu olan, dolayısıyla ekonomik karşılığı olan bir değerdir. Satış sözleşmelerine konu olduğu bir gerçek olsa da verinin hukuki niteliği konusunda doktrinde bir fikir birliği bulunmamaktadır.

6098 sy. Kanun md. 207 hükmü gereğince “Satış sözleşmesi, satıcının, satılanın zilyetlik ve mülkiyetini alıcıya devretme, alıcının ise buna karşılık bir bedel ödeme borcunu üstlendiği sözleşmedir”. Tanımdan da anlaşılacağı üzere satış sözleşmesinin konusunu taşınır ve taşınmaz eşyalar oluşturmaktadır. Eşya ise doktrinde, üzerinde hukuki hakimiyet kurulabilen, ekonomik değeri haiz ve kişilik değeri oluşturmayan belirli bir cismani varlık şeklinde tanımlanmaktadır. Veri, üzerinde hukuki hakimiyet kurulabilen, ekonomik değeri haiz, depolanabilen ve üzerinde zilyetlik de kurulabilen bir değerdir. Sırf cismani olmadığı gerekçesiyle verinin eşya olmadığını savunmak, dijitalleşen çağın gereklerine ayak uydurmayı imkânsız kılar.

Kişisel veriler ise kişilik değeri oluştururlar. Bu sebeple eşya olarak nitelendirilebilmeleri mümkün değildir. Bununla birlikte 6698 sy. Kanun md. 3/I-b hükmünde “Kişisel verilerin, başka verilerle eşleştirilerek dahi hiçbir surette kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek hâle getirilmesi” anonim hale getirme olarak tanımlanmıştır. Bir başka ifadeyle bir kişisel veri, anonim hale getirilmekle kişisel veri niteliğini kaybetmekte ve herhangi alelade bir veri niteliği kazanmaktadır. Dolayısıyla kişisel verilerin satış sözleşmesine konu olması hukuken mümkün değilse de anonim hale getirilmiş bir kişisel veri, kişilik değeri taşımayan herhangi bir veri olacağı için eşya niteliğindedir ve pek tabî satım sözleşmesine konu olabilir.

Avrupa Hukuku’nda ise kişisel verilerin korunması, (EU) 2016/679 sayılı GDPR (General Data Protection Regulation)’da düzenlenmiştir. GDPR hükümlerinde kişisel verinin hukuki niteliğine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiş olsa da Dijital İçerik ve Dijital Hizmetlerin Tedarikine İlişkin Sözleşmelerle İlgili (EU) 2019/770 sayılı Direktif md. 24 hükmünde kişisel verilerin emtia olmadığı açıkça düzenlenmiştir. GDPR md. 26 hükmü, 6698 sy. Kanun’a paralel bir tanım getirmiş ve anonim veriyi “kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilgili olmayan veya veri sahibinin kimliği belirlenemeyecek veya artık tanımlanamayacak şekilde anonim hale getirilen kişisel verilerle ilgili olmayan bilgiler” şeklinde tanımlamıştır. Dolayısıyla anonim bir veri, Avrupa Hukuku’nda da kişisel veri niteliğini kaybeder ve satış sözleşmesine konu olabilir.

ANAHTAR KELİMELELER: kişisel veri, veri güvenliği, veri ticareti

BİLDİRİ İÇİN TIKLAYINIZ: https://www.youtube.com/watch?v=Yw6lx0V_Vh4

* Hakeme gönderilme tarihi: 01.10.2022; hakemden dönüş tarihi: 09.10.2022

** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi, aybike.tunc@hbv.edu.tr

II. GÜN (20 Ekim 2022 Perşembe)

1. OTURUM (10:00) (KİRA SÖZLEŞMESİ)
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Hasan AYRANCI (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat DOĞAN (Erciyes Üniversitesi)
“Konut ve Çatılı İşyeri Kiralarının Sona Ermesine İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi”

Doç. Dr. İlker ÖZTAŞ (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)
“Kiracının Kiralananda Yenilik ve Değişiklik Yapması (TBK m. 321)”

Doç. Dr. H. Reyhan DEMİRCİOĞLU (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
“Kira Sözleşmesinde Yan Gider Kavramı”

Dr. Öğr. Üyesi Özkan ÖZYAKIŞIR (Afyon Kocatepe Üniversitesi)
“Türk Hukukunda Kira Bedelinin Belirlenmesi (TBK m. 344) Üzerine Eleştirel bir Değerlendirme”

KONUT VE ÇATILI İŞYERİ KİRALARININ SONA ERMESİNE İLİŞKİN HÜKÜMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Prof. Dr. Murat DOĞAN*

Türk Borçlar Kanunu'nun konut ve çatılı işyeri kiralalarına ilişkin ayırımında konut ve çatılı işyeri kira sözleşmelerine özgü sona erme sebepleri düzenlenmiştir. Konut ve çatılı işyeri kiralalarına ilişkin ayırımında sadece kiraya veren lehine tanınan tahliye sebepleri öngörülmüş ve bildirimle sona erme ve dava yoluyla sona erme şeklinde bir ayırım yapılarak düzenleme yapılmıştır.

Bildirimle sona erme bakımından en önemli yenilik belirli süreli kira sözleşmelerinde uzama yıllarının on yılı bulmasından sonra, belirsiz sürelielerde ise kiracının başlangıcından on yıl geçtikten sonra, kiraya veren tarafından da fesih bildirim suretiyle sona erdirilmesi yolunun açılmış olmasıdır.

Bildirimle fesih imkânı dışında Kanun'un 350-352. maddelerinde kiraya verene tahliye davası yoluyla sona erdirme imkânı tanınmış ve bu sebeplerden biri yoksa kiraya verenin sözleşmeyi sona erdirme hakkı ortadan kaldırılmış, sözleşmeyle bunlar dışında bir tahliye sebebinin kararlaştırılması da yasaklanmıştır.

İhtiyaç sebebiyle tahliye talep etme hakkı kiraya verene tanınmış, onun, ihtiyacına dayanarak kiracının tahliyesini isteyebileceği yakınlarının çevresi genişletilmiştir. İhtiyaç sebebiyle tahliyeden sonra haklı sebep olmadıkça kiralananın eski kiracıdan başkasına kiraya verilmesi yasaklanmış, bu hükme aykırı davranışlara karşı eski kiracıya tazminat hakkı tanınmıştır.

Yeni malikin ihtiyacı sebebiyle tahliye talep hakkından taşınmaz üzerinde sonradan mülkiyet hakkı kazanan malik yanı sıra bir sınırlı aynı hak elde eden kişiler de yararlanabilir. Bu tahliye sebebine dayanılarak açılacak dava için bir süre öngörülmemiş olması bir eksikliklerdir. Kiracının veya birlikte oturduğu eşinin oturmaya elverişli bir konutunun bulunmasına dayanılarak açılacak tahliye davalarında, büyükşehir belediyelerinin de "aynı belediye" olarak kabul edilmesinden vazgeçilmesi isabetli olmamıştır.

Kiracının ölümü sadece kiracının mirasçıları bakımından bir fesih sebebi olarak öngörülmüş, konut ve çatılı işyeri kiralalarında ise TBK m.356 ile kiracının ölümünde işyeri kiralalarında ortaklarına ve ortaklarının mirasçılarına, konut kiralalarında ise ölen kiracı ile birlikte konutta oturanlara dahi sözleşmeyi sürdürme imkânı tanınarak bu kişilere mirasçılar karşısında öncelik tanınmıştır.

ANAHTAR KELİMELEER: konut, çatılı işyeri, tahliye, bildirimli fesih, tahliye davası

BİLDİRİ İÇİN TIKLAYINIZ: https://www.youtube.com/watch?v=yf3F7f4c4_w

* Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi, doganmb@hotmail.com

KİRACININ KİRALANANDA YENİLİK VE DEĞİŞİKLİK YAPMASI*

Doç. Dr. İlker ÖZTAŞ**

Kiracının kiralanda yenilik ve değişiklik yapması TBK. m. 321 hükmünde düzenlenmektedir. Yenilik ve değişiklik faaliyetleri birbirlerinden farklı olsalar da çoğu kez bu iki faaliyet arasındaki fark belirsizleşir ve bu iki kavram birbirine karışır. Yenilik ve değişiklik aracılığıyla kiralananın özüne müdahale edilir ve eşyanın değeri korunur veya arttırılır. Kiralanana yapılan müdahale ile kiralananın önceki durumundan farklılık meydana getiriliyorsa, bu faaliyet değişiklik olarak nitelendirilebilir. Yenilikte ise kiralanan mevcut durumundan daha iyi veya daha yeni bir duruma getirilmeye çalışılır.

Yenilik ve değişiklik kiracının kendisinin neden olduğu ayıpların gidermesinden ve kiraya veren hesabına ayıpları gidermesinden farklıdır. Benzeri şekilde, bu iki faaliyet yeniden inşa ve imar olarak da nitelendirilemez. Kiracının kiralananın olağan bakımını ve küçük onarımları yapması da yenilik ve değişiklik olarak kabul edilemezler. Aynı sonuca, kiracının sözleşme ile ayıpları giderme yükümlülüğünü üstlenmesi durumunda da varılmalıdır. Bu noktada, kiracının bu tür bir yükümlülüğü konut ve çatılı işyeri kiralari dışındaki diğer kira ilişkilerinde üstlenebileceğine dikkat etmek gerekir (TBK. m. 301). Dört duvar kiralalarında ise kiracının yaptığı yapı ve tadilat çalışmalarına TBK. m. 321 hükmünün kıyasen uygulanması gerekir.

TBK. m. 321 hükmü tamamen yedek hukuk kuralı niteliğindedir. Bu nedenle, taraflar kanun hükmünden farklı düzenlemelere kira sözleşmesinde yer verebilirler. TBK. m. 321 hükmü gereğince kiracının, kiralanda yenilik ve değişiklik yapabilmesi için, kiraya verenin rızasını alması gerekir. Kiraya veren rıza beyanını kural olarak geri alabilir. Ancak bunun için yenilik ve değişikliğin henüz yapılmamış olması zorunludur. Kanun hükmü gereğince, kiraya verenin rıza beyanı yazılı olmalıdır. Kanaatimce, kanun hükmündeki yazılı şekil, geçerlilik değil, ispat şeklidir. Kiracı, kiraya verenin rıza beyanı kapsamında yenilik ve değişikliği gerçekleştirmelidir. Kiracı, kiraya verenin rıza beyanı kapsamında gerçekleştirdiği yenilik ve değişikliklerden kaynaklanabilecek değer kaybından sorumlu değildir. Aynı şekilde, kiracı, kiralananı eski durumuyla geri verme borcundan da kurtulur. Kiracı, kural olarak, yenilik ve değişikliklerin neden olduğu değer artışını da talep edemez. Ancak tarafların farklı yönde anlaşmaları mümkündür. Kiracının kiraya verenin rızası olmaksızın veya rızasını aşacak şekilde yenilik ve değişiklik yapması ise kira sözleşmesine aykırı davranış olarak kabul edilir.

ANAHTAR KELİMELE: kira sözleşmesi, yenilik ve değişiklik, kiracının yenilik ve değişiklik yapması, TBK m. 321, kiraya verenin rızası, kiralanda değer artış talebi
BİLDİRİ İÇİN TIKLAYINIZ: <https://www.youtube.com/watch?v=wFRbf-CPqB0>

* Hakeme gönderilme tarihi: 06.10.2022; hakemden dönüş tarihi: 06.10.2022

** Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi, ilker.oztas@asbu.edu.tr

KİRA SÖZLEŞMESİNDE YAN GİDER KAVRAMI*

Doç. Dr. Huriye Reyhan DEMİRCİOĞLU**

Türk Hukuku'nda kiralananın kullanımıyla ilgili giderler, ilk kez 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ile yasal bir düzenlemeye kavuşturulmuştur. Sözkonusu düzenleme, kiraya verenin yan giderlere katlanma borcunu düzenleyen TBK m. 303 hükmüdür. Ancak, gerek yasalaşma sürecinde yol açtığı tartışmalar ve gerekçesi, gerek doktrinin konuya ilişkin farklı yaklaşımları birlikte değerlendirildiğinde, hükmün Türk Hukuku'nda önemli bir boşluğu doldurmanın yanında, tartışmalı bir alan da meydana getirdiği görülmektedir.

Gerçekten de yan gider kavramını tanımlayarak kiraya verene ait bir yükümlülük olarak yükleyen TBK m. 303 hükmünün emredici bir biçimde kaleme alınmış olması, ardından “kiracının” temerrüdünü düzenleyen TBK m. 315 hükmünde yan gider ödemekteki temerrüde kiralananın tahliyesi sonucunun bağlanması; benzer şekilde konut ve çatılı işyeri kiraları için özel olarak kaleme alınan TBK m. 341 hükmünde kullanma giderleri kavramına yer verildikten sonra, TBK m. 346 hükmünde tekrar yan giderlerden bahsedilmesi, yan gider kavramını 6098 sayılı Kanun'un en tartışmalı kavramlarından biri haline getirmiştir. Üstelik bu tartışma, teorik olmanın ötesinde, önemli pratik sonuçları da bulunan bir tartışmadır; zira yeni Kanun'un düzenlemesinde yan giderlerdeki temerrüt -önceki Kanun dönemindeki yargı uygulamasından farklı olarak- kiralananın tahliyesine yol açmakta; ayrıca konut ve çatılı işyeri kiralarında yan gider niteliğindeki harcamalar, kiracı aleyhine düzenleme yasağının (TBK m. 346) dışında tutulmaktadır. Hal böyle olunca, Türk Hukukuna 6098 sayılı Kanun ile dahil olan bu kavramın, “ayıba karşı tekeffül yükümlülüğünün ifası için yapılması gereken tamir masrafları”, “kiralanda yenilik/değişiklik masrafları”, “kullanma giderleri”, “tüketim harcamaları”, “ortak giderler” gibi kavramlardan ayırt edilerek -veya bu kavramlarla ilişkisi açıklanarak- kendi unsurlarıyla birlikte yeniden tanımlanmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu noktada, yan giderlere ilişkin genel norm olan TBK m. 303 hükmünün gerek düzenleniş yeri gerek içerik itibarıyla Mehaz Kanun hükümlerinden (OR art 257a-b) farklı olduğuna işaret etmek gerekir. Gerçekten, Mehaz Kanun'da yan giderin (nebenkosten) kiraya verenin bir yükümlülüğü olarak değil, kira bedelinin kapsamını belirleyen bir kavram olarak düzenlendiği görülmektedir.

Bu tebliğde, yan gider kavramının, Mehaz Kanun düzenlemesi dikkate alınarak anlam ve içeriği ortaya koyulmuş ve fikrimizce hatalı bir çeviri içeren metni ile düzenleme yerinin eleştirisi yapılmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: yan gider, ortak gider, kiracının yükümlülükleri, kira sözleşmesi, kira bedeli
BİLDİRİ İÇİN TIKLAYINIZ: <https://www.youtube.com/watch?v=IlyRObpxdJE>

* Hakeme gönderilme tarihi: 05.10.2022; hakemden dönüş tarihi: 15.10.2022

** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi, ORCID ID: 0000-0002-5934-5623 , reyhan.demircioglu@hbv.edu.tr

TÜRK HUKUKUNDA KİRA BEDELİNİN BELİRLENESİ (TBK M. 344) ÜZERİNE ELEŞTİREL BİR DEĞERLENDİRME*

Dr. Öğr. Üyesi Özkan ÖZYAKIŞIR**

Türk hukukunda konut ve çatılı işyeri kira sözleşmelerinde kiracının, sözleşmenin zayıf tarafı olduğu varsayılmaktadır. Bu doğrultuda, söz konusu sözleşmeler bakımından kiracının korunması esası benimsenir. Nitekim, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (TBK)'da özel hükümler yoluyla, kiracı lehine düzenlemelerle, konut ve çatılı işyeri kiracısı, özellik arz eden bazı hususlarda koruma altına alınmıştır. Kiracıyı koruma düşüncesi ile ihdas edilen hükümlerden biri de konut ve çatılı işyeri kira sözleşmelerinde kira bedelinin belirlenmesini düzenleyen TBK m. 344 hükmüdür.

Kanun koyucu, TBK m. 344 ile, yenilenen kira dönemlerinde uygulanacak kira bedeline, sınır getirmiştir. Söz konusu hüküm uyarınca, taraflarca bu konuda anlaşma yapılmış olsun ya da olmasın, yenilenen kira dönemlerinde uygulanacak kira bedeli, bir önceki kira yılında tüketici fiyat endeksindeki (TÜFE) on iki aylık ortalamalara göre değişim oranını geçemez (TBK m. 344/I-II). Ancak kira bedeline ilişkin bu sınırlı artış kuralı, beş yıl için geçerlidir. Beşinci yılın sonunda, yeni kira yılında uygulanacak kira bedeli, hâkim tarafından tüketici fiyat endeksindeki on iki aylık ortalamalara göre değişim oranı, kiralananın durumu ve emsal kira bedelleri göz önünde tutularak hakkaniyete uygun biçimde belirlenir. Böylece rayiç kira bedeline hükmedilir. Rayiç kira bedeli belirlenip uygulandıktan sonraki beş yıl boyunca kira bedeli, yine ancak TÜFE'deki on iki aylık ortalamalara göre değişim oranı ile sınırlı olarak artırılabilir (TBK m. 344/III).

Ülkemizde enflasyon artış oranında ciddi bir yükseliş yaşandığından, sadece konut kira sözleşmelerinde geçerli olmak üzere, kira bedeli artışına, özel bir sınırlama daha getirilmiştir. 7409 sayılı Kanun ile, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na "Geçici Madde 1" eklenerek konut kiralari bakımından 11/06/2022 ilâ 01/07/2023 (bu tarih dâhil) tarihleri arasında yenilenen kira dönemlerinde uygulanacak kira bedeli, bir önceki kira yılına ait kira bedelinin yüzde yirmi beşi ile sınırlandırılmıştır. Buna göre, söz konusu tarihler arasında yenilenen konut kira sözleşmelerinde kira bedeli, en fazla yüzde yirmi beş oranında artırılabilir.

Konut ve çatılı işyeri kira sözleşmelerinde kira bedeli, yabancı para olarak kararlaştırılmışsa, beş yıl geçmedikçe kira bedelinde değişiklik yapılamaz. Beş yıl geçtikten sonra ise, yenilenen dönemde uygulanacak kira bedeli, hâkim tarafından tüketici fiyat endeksindeki on iki aylık ortalamalara göre değişim oranı, kiralananın durumu ve emsal kira bedelleri ile yabancı paranın değerindeki değişiklikler de göz önünde tutularak hakkaniyete uygun biçimde belirlenir (TBK m. 344/IV).

Bu bildiriye, TBK m. 344'ün lafız olarak karmaşık yapısı ile bu özelliği sebebiyle söz konusu düzenleme hakkında doktrinde ortaya çıkan farklı görüşler ve bahsi geçen düzenlemenin kısa denilebilecek bir süre içinde birden çok kez değişikliğe uğramasının yansımaları ele alınıp tartışılmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: konut ve çatılı işyeri kira sözleşmesi, kira bedeli, kira bedelinin belirlenmesi, yenilenen kira dönemi, tüketici fiyat endeksi

BİLDİRİ İÇİN TIKLAYINIZ: <https://www.youtube.com/watch?v=ngXQcciXLMc>

* Hakeme gönderilme tarihi: 07.10.2022; hakemden dönüş tarihi: 10.10.2022

** Afyon Kocatepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi, ORCID ID: 0000-0002-1401-9891, ozyakisirozkan@gmail.com

¹ RG. T. 04.02.2011, Sa. 27836

² RG. T. 11.06.2022, Sa. 31863.

³ Ancak, bu beş yıl içinde de olsa, TBK m. 138'de düzenlenen aşırı ifa güçlüğü'nün koşulları gerçekleştiğinde, kira bedelinin uyarlanması yoluyla kira bedelinde değişiklik mümkündür.

2. OTURUM (12:00) (ESER SÖZLEŞMESİ)

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Oğuz Sadık AYDOS (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Hayrunnisa ÖZDEMİR (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

“Eser Sözleşmesinde Ayıplı ve Eksik İfanın Sonuçları”

Dr. Öğr. Üyesi Özge ARPACI (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

“İnşaat Sözleşmelerinde İşsahibinin Temerrüde Düşmesi Halinde TBK. m. 484 Bir Çare Olabilir Mi?”

Dr. Öğr. Üyesi Ümmühan KAYA (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

“Yargıtay Kararları Işığında Eser ve Kira Sözleşmelerinde Vekaletsiz İşgörme Hükümlerinin Uygulama Sınırlarının Aşılması”

Arş. Gör. Dr. Elif AYAN DURHAN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

“Satış Sözleşmesindeki Doğrudan Zarar ve Dolaylı Zarar Ayrımı Eser Sözleşmesinde Uygulanabilir mi?”

ESER SÖZLEŞMESİNDE AYIPLI VE EKSİK İFANIN SONUÇLARI*

Prof. Dr. Hayrunnisa ÖZDEMİR**

Eksik ifa (iş) ile ayıplı ifa birbirinden farklı kavramlardır. Yüklenicinin sözleşmede kararlaştırılan eseri tamamlamadan iş sahibine teslim etmesi halinde eksik iş söz konusu olur. Buna karşılık, bir eserin ayıplı olduğundan söz edebilmek için, her şeyden önce, ayıplı da olsa tamamlanmış ve iş sahibine teslim edilmiş bir eserin olması gerekir. Bir eser tamamlanmamış ise teslim edilmiş olmaz ve bu eser bakımından ayıp incelemesi yapılmaz. Eksik işte ise, iş yapılmadığından vasfının uygun olup olmadığı üzerinde durulmaz. Bu sebeple, eksik işte eser sahibinin ayıp ihbarında bulunmasına bile gerek yoktur. Eksik ifa halinde eksikliklerin tâbi olacağı hükümlerin ne olacağı hususunda ise, Kanunda yer almasa da doktrinde çeşitli görüşler mevcuttur. Kanaatimizce, Yargıtay'ın yerleşik içtihatları doğrultusunda da ikinci görüşün benimsenerek genel hükümlerin uygulanması gerekmektedir. Zira eserin eksik olması teslimde engel değildir. Bu doğrultuda, eserde yer alan eksiklikler hakkında Kanun'un 112 nci maddesinde yer alan genel hükümler ile eserdeki ayıplar hakkında Kanun'un 474 ve devamındaki maddelerinde yer alan özel hükümlerin uygulanması gerektiği kanaatindeyiz.

Eksik ifaya rağmen eser teslim edildiğinde de muhakkak ki iş sahibinin sahip olacağı haklar söz konusu olacaktır. Zira eser eksik olmasına rağmen hukuki anlamda teslim gerçekleşmişse, yüklenicinin eksiklikleri tamamlama hakkı sona erecektir. Başka bir ifadeyle, eserin tesliminden sonra yüklenicinin eksiklikleri gidermek için yaptığı teklifin iş sahibi tarafından reddedilmesi halinde, iş sahibi alacaklı temerrüdüne düşmeyecek, eser teslim edildikten sonra hem yüklenici hem de iş sahibi için bekleme dönemi başlayacaktır. Bu dönem, iş sahibinin eksikliklere ilişkin haklarını kullanmasına kadar devam edecektir. İş sahibinin sahip olduğu haklardan bir tanesi eserin eksik olarak teslim edilmesi halinde iş sahibinin ifayı aynen talep etmesi ve eksiklikten kaynaklanan zararın tazminini talep hakkıdır. Öte yandan, iş sahibi kararlaştırılan bedelden indirim isteyerek eksiklikten kaynaklanan zararın tazminini talep edebilir. İş sahibi bu haklarını kullanmak istemez ise, ödemezlik def'ini kullanma hakkı vardır. Tüm bunların yanı sıra nama ifa da talep edilebilir.

Ayıplı eser durumunda ise, iş sahibinin fırsat bulur bulmaz eserdeki ayıpları yükleniciye ihbarda bulunması gereklidir. Aksi takdirde iş sahibi ayıp sebebiyle sorumluluğa ilişkin haklardan yararlanma imkânını kaybeder. Eksik iş söz konusu olduğunda TBK m. 112 vd. maddesinde yer alan sözleşmeye aykırılık hükümlerinden hiç ifa etmeme hali söz konusu olur. Ayıplı ifanın söz konusu olması halinde ise ifanın gereği gibi yerine getirilmemesi söz konusudur. Her iki kurum da sözleşmeye aykırılık hükümlerine dâhil iken tabi olacakları hükümler birbirinden farklıdır. Ayıplı ifada da TBK m. 112 vd maddeleri kullanılabilirken ayıplı mal tesliminden dolayı özel hükümler söz konusudur. Yüksek mahkeme de her iki kurum arasındaki farkı verdiği kararlarla ortaya koymaktadır.

ANAHTAR KELİMELEER: eser sözleşmesi, ayıplı ifa, eksik ifa, tarafların hakları
BİLDİRİ İÇİN TIKLAYINIZ: <https://www.youtube.com/watch?v=XcBGO8FPNxE>

* Hakeme gönderilme tarihi: 07.10.2022; hakemden dönüş tarihi: 07.10.2022

** Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi, hayrunnisa.ozdemir@asbu.edu.tr

İNŞAAT SÖZLEŞMELERİNDE İŞSAHİBİNİN TEMERRÜDE DÜŞMESİ HALİNDE TBK. M. 484 BİR ÇARE OLABİLİR Mİ?*

Dr. Öğr. Üyesi Özge ARPACI**

Eser sözleşmelerinde iş sahibi, gerek bedel ödeme borcunu gerek eserin yapımı aşamasında gerekli katılımı yerine getirmediğinde temerrüde düşmüş sayılmaktadır. İş sahibinin, ilk olasılıkta borçlunun temerrüdüne düştüğü konusunda herhangi bir şüphe yok iken, ikinci olasılıkta doktrindeki hâkim görüşe göre alacaklı temerrüdüne düştüğü kabul edilmektedir. Uygulamada, eser sözleşmesinin bazı türleri açısından iş sahibinin katılım faaliyetleri büyük öneme sahiptir. Günümüzde hızlı bir biçimde büyüyen inşaat sektörüyle birlikte, bir eser sözleşmesi türü olan yeraltı veya yerüstü inşaat sözleşmeleri ve sanayi tesisi kurulum sözleşmeleri büyük önem kazanmıştır. İnşaat yapımının zamana yayılması, bunların büyük ölçekli ve yüksek maliyetli olmaları sebebiyle, tarafların sözleşme kurulduktan sonra dayanışma ve işbirliği içinde olmaları gerekmektedir. Bu çerçevede iş sahibine bedel ödeme dışında birçok külfet ve yükümlülükler, özellikle işbirliği yükümlülükleri düşmektedir. İş sahibi, dürüstlük kuralından doğan bu işbirliği yükümlülüğünü ise katılım faaliyetleriyle gerçekleştirmektedir. İş sahibinin eserin yapım sürecinde gerekli katılım faaliyetlerini gerçekleştirmemesi halinde somut olaya, özel hükümler yerine genel hükümlerin (özellikle alacaklı temerrüdünün) uygulanması, inşaat sözleşmelerinde yüklenici açısından hakkaniyete aykırı sonuçların oluşmasına neden olabilmektedir.

TBK. m. 484 uyarınca iş sahibi, eserin o zamana kadar yapılmış kısmının karşılığını ödemek ve yüklenicinin fesih yüzünden uğradığı zararın tümünü karşılamak üzere, sözleşmeyi her zaman feshedebilir. Ancak eser tamamlanmadan önce artık sözleşmeyle bağlı kalmak istemeyen iş sahibi, bu hakkını kullanmak yerine, katılım faaliyetlerini yerine getirmeyerek yükleniciyi yıldırma yolunu seçerse ne olacağı sorusu akıllara gelmektedir.

Bu çerçevede bildiride öncelikle, iş sahibinin katılım faaliyetlerinin inşaat sözleşmelerindeki özel önemine ve bunların hukuki niteliğinin değerlendirilmesinde dikkate alınması gereken kriterlere değinilecek olup, sonrasında bunların ifa edilmemesi sonucunda somut olayda hangi hallerin varlığı halinde genel hükümlere (TBK. m. 106 vd.) veya özel hükümlere (TBK. m. 484) gidilmesi gerektiği hususu açıklanmaya çalışılacaktır.

ANAHTAR KELİMELER: inşaat sözleşmelerinde işbirliği, katılım faaliyetleri, iş sahibinin temerrüdü, iş sahibinin tazminat karşılığı fesih hakkı, yüklenicinin korunmaya değer menfaatleri
BİLDİRİ İÇİN TIKLAYINIZ: <https://www.youtube.com/watch?v=pvoazMmmEmM>

* Hakeme gönderilme tarihi: 30.09.2022; hakemden dönüş tarihi: 30.09.2022

** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi, ORCID ID : 0000-0001-7871-7819 , ozge.arpaci@hbv.edu.tr

YARGITAY KARARLARI IŞIĞINDA ESER VE KİRA SÖZLEŞMELERİNDE VEKÂLETSİZ İŞGÖRME HÜKÜMLERİNİN UYGULAMA SINIRLARININ AŞILMASI*

Dr. Öğr. Üyesi Ümmühan KAYA**

Borç ilişkisinin kaynaklarından birisi olan vekâletsiz işgörme kurumunun unsurları oldukça tartışmalıdır. Bu tartışmalar, vekâletsiz işgörmenin türlerinin belirlenmesinde ve uygulama sınırlarının tespitinde güçlükler yol açmaktadır. Türk Hukukunda 1950'li yıllardan itibaren hâkim olan objektif görüş çerçevesinde işgörenin başkasına ait bir işi görmesi unsuru ön plana çıkarken, işgörme amacı unsuruna gereken önemin verilmediği görülmektedir. Nitekim bu yaklaşım Yargıtay'ı da etkilemiştir. Yargı kararlarında işgörme amacı unsuru genellikle görmezden gelinmektedir. Bunun sonucunda vekâletsiz işgörmenin türleri de net bir şekilde sınıflandırılmamaktadır. Vekâletsiz işgörme kurumu esas itibarıyla ikiye ayrılarak incelenmektedir. Bir başkası yararına başkası için işgörmeyi kapsayan gerçek vekâletsiz işgörme ile başkasına ait bir işi bencil bir amaç güderek kendi yararına görmeyi ifade eden gerçek olmayan vekâletsiz işgörme ayrımı öğretilerde uzun zamandır varlığını sürdürmektedir. Gerçek vekâletsiz işgörmenin, sözleşmeye yakın sonuçlar doğuran caiz bir işgörme olarak nitelenebilmesi için iki özel unsurun da somut olayda bulunması gerekir. Bu özel unsurlar, iş sahibinin işin görülmesine ilişkin müdahale yasağının yokluğu ve işgörmenin iş sahibi için gerekli olmasıdır. Caiz bir işgörmeye ilişkin bu özel unsurlar da yargı kararlarında gerektiği gibi denetlenmemektedir. Böylece vekâletsiz işgörmenin, uygulama alanını aşan olaylara tatbiki kaçınılmaz olmaktadır. Bilhassa eser ve kira sözleşmelerinde vekâletsiz işgörme hükümlerinin uygulandığı olay grupları, bu sınır aşan uygulamalar bakımından göze çarpmaktadır.

ANAHTAR KELİMELEER: başkasına ait iş, işgörme amacı, ilave iş, sözleşme dışı iş, kiralanana yapılan zorunlu ve faydalı masraflar

BİLDİRİ İÇİN TIKLAYINIZ: <https://www.youtube.com/watch?v=nhPLai1xErs>

* Hakeme gönderilme tarihi: 11.10.2022; hakemden dönüş tarihi: 12.10.2022

** Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi, ukaya@ybu.edu.tr

SATIŞ SÖZLEŞMESİNDEKİ DOĞRUDAN ZARAR VE DOLAYLI ZARAR AYRIMI ESER SÖZLEŞMESİNDE UYGULANABİLİR Mİ?*

Dr. Elif AYAN DURHAN**

TBK m. 475'e göre, iş sahibi ayıbı takip eden zararın tazmini konusunda genel hükümlere başvurulabilir. Bu noktada iş sahibinin TBK m. 112'ye veya TBK m. 49'a başvurabileceği konusunda şüphe yoktur. Satış sözleşmesine ilişkin TBK m. 229 hükmü genel hüküm gibi değerlendirilip, iş sahibinin ayıbı takip eden zararın tazminiyle ilgili TBK m. 229 hükmüne başvurulması mümkün müdür? Başka bir deyişle satış sözleşmesindeki doğrudan zarar ile dolaylı zarar ayrımı eser sözleşmelerinde kıyasen uygulanabilir mi? Bu konuda Türk/İsviçre hukukunda görüş birliğine varılamamıştır.

Azınlıktaki görüşe göre, satış sözleşmesindeki alıcının menfaati ile eser sözleşmesinde iş sahibinin menfaati arasında benzerlik bulunduğu için söz konusu ayırım eser sözleşmesinde kıyasen uygulanabilir. Böylece iş sahibi doğrudan zararlardan kusursuz, dolaylı zararlardan ise ancak kusuru varsa sorumlu olur.

Hâkim görüşe göre, TBK m. 229 hükmü genel nitelikte bir hüküm değildir ve kıyasen uygulanamaz. Çünkü bu sözleşmeler arasında benzerlikler olsa da farklılıklar da bulunmaktadır. Ayrıca kanunda doğrudan zarar ve dolaylı zarar ayrımının satış sözleşmesi ile sınırlı olarak öngörülmesi, bilinçli bir tercihtir. Bu durum, söz konusu ayırımın eser sözleşmesinde uygulanmak istenmediği anlamına gelir.

Doktrindeki görüş ayrılığı, İsviçre Federal Mahkemesi'nin kararlarını da etkilemiştir. Mahkeme OR 368'in uygulama alanıyla ilgili yeknesak kararlar vermemiştir. Bazı kararlarında OR 368'in ayıplı ifadan doğan tüm zararlar için geçerli olduğunu kabul ederken, bazılarında hükmün yalnızca doğrudan zararlar bakımından uygulanacağını, dolaylı zararların ise OR 97'nin uygulama alanına girdiğini kabul etmiştir.

Kanaatimizce, TBK m. 229 hükmü istisnai niteliktedir. İstisnai hükümlerin dar yorumlanması gerekir. Dolayısıyla ayıbı takip eden zarar ister doğrudan zarar isterse dolaylı zarar olsun, yüklenici bu zararların tümünden ancak kusuru varsa sorumlu tutulmalıdır. Ayrıca azınlık görüşünün kabulü, başka sorunlara yol açar. Bu ayırım, satış sözleşmesinde dönme hakkıyla bağlantılı olarak öngörüldüğünden, kıyasen uygulama halinde dönme dışında bedelden indirim ya da onarım hakları kullanıldığında söz konusu ayırımın geçerli olup olmayacağı sorunu ortaya çıkar.

ANAHTAR KELİMELER: eser sözleşmesi, ayıbı takip eden zarar, doğrudan zarar, dolaylı zarar
BİLDİRİ İÇİN TIKLAYINIZ: <https://www.youtube.com/watch?v=kxcunWovfMA>

* Hakeme gönderilme tarihi: 30.09.2022; hakemden dönüş tarihi: 30.09.2022

** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı araştırma görevlisi, ORCID ID: 0000-0001-5462-9013, elif.ayan@hbv.edu.tr

3. OTURUM (14:00) (ORTAKLIK/KEFALET/HİZMET SÖZLEŞMELERİ)
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Kadir ARICI (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Doç. Dr. Akın ÜNAL (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
“Adi Ortaklıkta Rekabet Yasağı”

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ŞAHİN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
“Kefalet Sözleşmesinde Eşin Yazılı Rızası”

Dr. Öğr. Üyesi Özgür GÜVENÇ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
“Müteselsil Kefalette Rehnin Paraya Çevrilmesi Def’inin İleri Sürülebilirliği”

Dr. Öğr. Üyesi Gökhan TÜRE (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
“İşçinin Haksız Olarak İşe Başlamaması ve İş Bırakması”

ADİ ORTAKLIKTA REKABET YASAĞI*

Doç. Dr. Akın ÜNAL**

Adi ortaklık temelli hukuki ilişkiler, Roma Hukuku dönemine kadar gitmektedir. Bununla birlikte Roma dönemindeki ortaklık ilişkileri ile günümüzdeki ortaklık ilişkilerinin mahiyeti oldukça farklıdır. Zira bugün adi ortaklık temeline dayalı ilişkiler anonim ortaklık boyutlarını da aşan hatta içine alan bir düzeye ulaşmış bulunmaktadır. Nitekim birkaç anonim ortaklığın bir araya gelerek adi ortaklık meydana getirdiği sıkça görülmeye başlanmıştır.

Adi ortaklık ilişkilerinin klasik düzlemden çıkarak daha çetrefilli bir hukuki ilişkiler ağına dönüşmesi, adi ortaklar ve adi ortaklar ile üçüncü kişiler arasındaki hak ve sorumlulukların yeniden ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda adi ortaklıklarda ortakların rekabet etmeme yükümlülüklerinin de ele alınıp değerlendirilmesinde isabet bulunmaktadır.

Adi ortaklıkta ortaklar; emeklerini ve mallarını ortak bir amaca erişmek üzere birleştirmeyi üstlenirler (TBK. m. 620). İşte ortak bir amaca erişmek için bir araya gelen ortakların amacın gerçekleşmesi için çaba göstermeleri ve buna aykırı davranışlardan da kaçınmaları icap eder. Zira adi ortaklık, ortaklar arasındaki güven ilişkisi temeline dayalıdır. Bu bağlamda kanun koyucu; ortakların, kendilerinin veya üçüncü kişilerin menfaatine olarak, ortaklığın amacını engelleyici veya zarar verici işleri yapamayacaklarını düzenlemiştir (TBK. m. 626).

Çalışmamızda, adi ortaklık tiplerindeki gelişmeler dikkate alınarak adi ortaklıkta ortaklar için belirlenmiş olan bu yasağın şartları ve yasağın ihlalinin hüküm ve sonuçları, kanunlardaki yeni düzenlemeler, rekabet yasağının genel ilkeleri ve yasağı oluşturan temel düşünce çerçevesince incelenmiştir. Bu arada rekabet yasağının ihlaline ilişkin müeyyidenin ilgili yerde düzenlenmemiş olması sebebiyle, konuya ilişkin hangi hükümlerin kıyas yolu ile uygulanabileceği hususu değerlendirilmiştir.

ANAHTAR KELİMELEER: adi ortaklık, rekabet yasağı, güven ilişkisi, TBK m. 626

BİLDİRİ İÇİN TIKLAYINIZ: <https://www.youtube.com/watch?v=hncHG-t5dgs>

*Hakeme gönderilme tarihi: 08.10.2022; hakemden dönüş tarihi: 09.10.2022

** Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi, akinunal@hotmail.com

KEFALET SÖZLEŞMESİNDE EŞİN RIZASI*

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ŞAHİN**

Kefalet sözleşmesi, bir borç ilişkisinde borçlunun borcunu sözleşmeye uygun bir biçimde yerine getirmemesi halinde alacaklıya güvence sağlamak amacıyla sözleşmenin tarafı olmayan üçüncü bir şahsın kişisel olarak belirlenen azami miktar seviyesinde yazılı olarak ayrı sözleşme ile borcun ifa edilmemesinin sonuçlarından kişisel olarak sorumlu olmayı taahhüt ettiği şahsi teminat sözleşmesidir. Bu sözleşme sonrasında borç yerine getirilmez ise kefil alacaklının sözleşme ile güvence altına alınan miktarı oranında alacağının karşılanması için tüm malvarlığı ile kişisel olarak sorumlu olmaktadır. Bu sorumluluk yapılan kefalet sözleşmesinin niteliğine göre öncelikle borçludan alacağın temin edilememesi halinde sonradan kefile başvurma şeklinde olabileceği gibi, asıl borçlu ile aynı anda kefile başvurma şeklinde de gerçekleşebilmektedir. Yeni Türk Medeni Kanunu'nda eski Medeni Kanun'dan farklı olarak kabul edilen yasal mal rejiminin edinilmiş mallara katılma rejimi olmasıyla birlikte evlilik birliğinde elde edilen hak ve borçlar da doğrudan ve/veya dolaylı olarak edinilmiş malları etkileyeceği için Türk Borçlar Kanunu kefil olan eşin aktiflerinde meydana gelebilecek müstakbel bir azalma sonucunu doğurabilecek sözleşme tiplerinden en sık rastlanan kefalet sözleşmesi için yeni bir düzenleme getirerek, belirli hallerde, evli olan bir kimsenin kefalet sözleşmesini yapabilmesini eşinin rızasına tabi kılmıştır. Görüldüğü üzere borçlar hukuku hükümlerine göre, herhangi bir sözleşmenin kurulmasında asıl olan tarafların uygun irade beyanları iken kefalet sözleşmesi kurulurken sözleşmenin taraflarının irade beyanında bulunmaları yeterli olmamakta ve eşin yazılı rızası da aranmaktadır. Her ne kadar kefalet sözleşmesi asıl borç ilişkisine bağımlı olarak ancak ayrı bir sözleşme niteliğinde olsa da doğuracağı muhtemel riskler evlilik birliği içerisinde edinilmiş malların geleceğini olumsuz şekilde etkileyebileceği için TBK bazı haller haricinde eşin rızasını aramaktadır.

1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren Türk Borçlar Kanunu'nun 584. maddesine göre: *"Eşlerden biri mahkemece verilmiş bir ayrılık kararı olmadıkça veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı doğmadıkça, ancak diğerinin yazılı rızasıyla kefil olabilir; bu rızanın sözleşmenin kurulmasından önce ya da en geç kurulması anında verilmiş olması şarttır (I). Kefalet sözleşmesinde sonradan yapılan ve kefilin sorumlu olacağı miktarın artmasına veya adi kefaletin müteselsil kefalete dönüşmesine ya da kefil yararına olan güvencelerin önemli ölçüde azalmasına sebep olmayan değişiklikler için eşin rızası gerekmez (II)". Her ne kadar 2012 yürürlük tarihli TBK'da bu hüküm bulunuyor olsa da ticari hayattan gelen yoğun tepkiler ve hükmün ticari hayata uyarlanmasında çıkan ciddi sıkıntılar sonrası en temel kanunlardan birisi olan Türk Borçlar Kanunu'nun 584. maddesine henüz bir yıl dahi geçmeden ek bir fıkra eklenerek uygulamada yaşanan bu sıkıntılar giderilmeye çalışılmıştır. Buna göre hangi hallerde eşin rızasının aranmayacağı hususu maddeye eklenen üçüncü fıkra ile detaylı bir biçimde şu şekilde düzenlenmiştir: "(Ek fıkra: 28/3/2013-6455/77 md.) Ticaret siciline kayıtlı ticari işletmenin sahibi veya ticaret şirketinin ortak ya da yöneticisi tarafından işletme veya şirketle ilgili olarak verilecek kefaletler, mesleki faaliyetleri ile ilgili olarak esnaf ve sanatkârlar siciline kayıtlı esnaf veya sanatkârlar tarafından verilecek kefaletler, 27/12/2006 tarihli ve 5570 sayılı Kamu Sermayeli Bankalar Tarafından Yürütülen Faiz Destekli Kredi Kullandırılmasına Dair Kanun kapsamında kullanılacak kredilerde verilecek kefaletler ile tarım kredi, tarım satış ve esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatifleri ile kamu kurum ve kuruluşlarınca kooperatif ortaklarına kullanılacak kredilerde verilecek kefaletler için eşin rızası aranmaz."*

Hüküm ile her ne kadar yasal mal rejimi çerçevesinde evlilik birliğindeki aktiflerin muhtemel risklere karşı korunması hedeflenmiş olsa da, hükmün sözleşme yapma hürriyetine bir sınırlama getirdiği hususu açıktır.

ANAHTAR KELİMELER: kefalet sözleşmesi, kefalette eş, eşin rızası, TBK m. 584

BİLDİRİ İÇİN TIKLAYINIZ: <https://www.youtube.com/watch?v=I7TnQeyJVJI>

* Hakeme gönderilme tarihi: 09.10.2022; hakemden dönüş tarihi: 10.10.2022

** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi, mustafa.sahin@hbv.edu.tr

MÜTESELSİL KEFALETTE REHNİN PARAYA ÇEVİRİLMESİ DEF'İNİN İLERİ SÜRÜLEBİLİRLİĞİ*

Dr. Öğr. Üyesi Özgür GÜVENÇ**

Müteselsil kefaletle ilişkin düzenlemeler, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ile önemli derecede değişikliğe uğratılmıştır. Yapılan değişikliklerden birisi de aynı alacağın hem müteselsil kefaletle hem de rehinle teminat altına alındığı ihtimale ilişkindir. 818 sayılı Borçlar Kanunu m. 487/I'de, belirtilen ihtimalde alacaklının, borçluya başvurmaksızın ve rehnin paraya çevrilmesi yoluna gitmeksizin müteselsil kefile başvurabileceği düzenlenmiştir. Böylece müteselsil kefilin, alacaklıya karşı rehnin paraya çevrilmesi def'i ileri sürmesinin önü kapatılmıştır. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m. 586'da ise bu hususta rehnin türüne göre ikili bir ayrıma gidilmiştir. Taşınmaz rehni söz konusuysa, TBK m. 586/I uyarınca, borçlunun, ifada gecikmesi ve ihtarın sonuçsuz kalması veya açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde olması şartıyla, alacaklı rehni paraya çevirmeden müteselsil kefilin takip edebilmektedir. Teslime bağlı taşınır rehni veya alacak rehninin söz konusu olduğu ihtimallerde ise, TBK m. 586/II'ye göre, kural olarak rehin paraya çevrilmeden kefile başvurulamazdır. Dolayısıyla, TBK m. 586 düzenlemesi iki durumda müteselsil kefile rehnin paraya çevrilmesi def'i ileri sürme imkânını tanımaktadır. İlk olarak müteselsil kefil, alacağın teslime bağlı taşınır rehni veya alacak rehni ile temin edildiği ihtimallerde kural olarak bu def'iden yararlanabilir. Bunun istisnasını, alacağın rehnin paraya çevrilmesi yoluyla tamamen karşılanamayacağını önceden hâkim tarafından belirlenmesi ya da borçlunun iflâsı veya borçluya konkordato mehli verilmesi hâlleri oluşturur. Alacağın taşınmaz rehniyle teminat altına alındığı ihtimalde ise müteselsil kefil, ancak borçlunun, ifada gecikmesi ve ihtarın sonuçsuz kalması veya açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde olması şartlarından birisi gerçekleşmeksizin kendisine başvurulması hâlinde söz konusu def'iden faydalanabilir. Kanaatimizce rehinle temin edilmiş bir borcun alacaklısı yönünden önce rehne başvurma zorunluluğunu öngören İİK m. 45/I düzenlemesi, maddî hukuk anlamında bir def'i hakkının ya da itirazın doğmasına sebebiyet vermez. Bu nedenle kefilin borçlunun def'ilerine dayanmasını öngören TBK m. 591/I, TBK m. 586'ya göre rehnin paraya çevrilmesi def'ini süremeyeceği hâllerde, müteselsil kefilin İİK m. 45/I'e dayanarak bu savunmayı ileri sürmesinin önünü açan bir düzenleme olarak değerlendirilemez.

ANAHTAR KELİMELER: kefalet, müteselsil kefalet, rehin, rehnin paraya çevrilmesi, rehnin paraya çevrilmesi def'i

BİLDİRİ İÇİN TIKLAYINIZ: <https://www.youtube.com/watch?v=663hC1uypGk>

* Hakeme gönderilme tarihi: 08.10.2022; hakemden dönüş tarihi: 09.10.2022

** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi, ORCID ID: 0000-0001-8684-5415 , ozgur.guven@hbv.edu.tr

İŞÇİNİN HAKSIZ OLARAK İŞE BAŞLAMAMASI VEYA İŞİ BIRAKMASI (TBK M. 439)*

Dr. Öğr. Üyesi Gökhan TÜRE**

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu, iş sözleşmesi bakımından genel kanun niteliği taşımasına rağmen, bu sözleşmeye ilişkin oldukça ayrıntılı düzenlemeler içermektedir. Öyle ki 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun onuncu babında kırk iki maddeyle düzenlenen hizmet akdine karşılık, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun altıncı bölümünde hizmet sözleşmesine ilişkin yetmiş yedi madde bulunmaktadır. Bu durumun temel sebebi, Türk Borçlar Kanunu'nun, İsviçre Borçlar Kanunu esas alınarak hazırlanması ve ayrı bir iş kanunu bulunmayan İsviçre hukukunda, iş sözleşmesine ilişkin özel hukuk karakteri taşıyan kanun hükümlerinin İsviçre Borçlar Kanunu'nda düzenlenmesidir. Ancak bu durum, Türk hukuku bakımından önemli bir sorunu beraberinde getirmektedir. Zira Türk hukukunda ayrı bir iş kanunu bulunmaktadır ve Türk Borçlar Kanunu'nun oldukça ayrıntılı ve bazı hususlara dair 4857 sayılı İş Kanunu'na nazaran daha işçi lehine hükümler içermesi, hukuk kuralları arasındaki çatışmanın ne şekilde çözümleneceği noktasında problem yaratmaktadır. Değinilen problemi yaratan düzenlemelerden birisini de 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda karşılığı bulunmayan, "İşçinin haksız olarak işe başlamaması veya işi bırakması" başlıklı Türk Borçlar Kanunu madde 439 oluşturmaktadır. İlgili maddede, esas olarak, belirsiz süreli iş sözleşmesi ile çalışan işçinin sözleşmeyi usulsüz feshi ile belirli süreli iş sözleşmesi ile çalışan işçinin sözleşmeyi haksız feshinin sonuçları düzenlenmektedir. Öncelikle maddenin lafzında muğlak ifadelerin kullanılmış olması, işçinin usulsüz ya da haksız feshinin sonuçlarının tespitini güçleştirmektedir. Keza ceza koşulu ile bağlantısı bulunan bu düzenlemenin, iş sözleşmesinde kararlaştırılan ceza koşulunun geçerliliği üzerinde etki gösterip göstermeyeceği tartışmalıdır. Diğer yandan bu düzenlemenin İş Kanunu'na tabi işçiler hakkında uygulanıp uygulanmayacağı esaslı bir mesele teşkil etmektedir. Nitekim belirsiz süreli iş sözleşmesinin işçi tarafından usulsüz feshine ilişkin olarak İş Kanunu madde 17'de düzenlenen ve ihbar tazminatı olarak adlandırılan tazminat, mutlak götürü tazminat niteliği taşıyarak, Türk Borçlar Kanunu madde 439'da nispi götürü tazminat niteliği taşıyan bir tazminata yer verilmiştir ki bu durum işçinin daha lehinedir. İkinci olarak İş Kanunu'nda belirli süreli iş sözleşmesinin haksız feshinin sonuçlarına ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Dolayısıyla Türk Borçlar Kanunu m. 439'da yer alan düzenlemenin -belirsiz süreli iş sözleşmesiyle çalışan işçiler bakımından İş Kanunu'na nazaran daha lehe olması, belirli süreli iş sözleşmesiyle çalışan işçiler açısından İş Kanunu'nda boşluk bulunmasından ötürü- İş Kanunu kapsamında işçiler hakkında uygulanıp uygulanmayacağı belirlenmesi gerekmektedir. Bu problemleri yapısından ötürü bu çalışmada Türk Borçlar Kanunu madde 439'un hüküm ve sonuçlarının; ceza koşulu ile ilişkisi ve İş Kanunu kapsamındaki işçiler hakkında uygulanıp uygulanmayacağı konularını da içerecek şekilde incelenmesi tercih edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER: iş sözleşmesinin usulsüz feshi, iş sözleşmesinin haksız feshi, işçinin feshi, götürü tazminat, ihbar tazminatı, ceza koşulu

BİLDİRİ İÇİN TIKLAYINIZ: <https://www.youtube.com/watch?v=1MggDterSSw>

* Hakeme gönderilme tarihi: 04.10.2022; hakemden dönüş tarihi: 10.10.2022

** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı öğretim üyesi, gokhan.ture@hbv.edu.tr

www.hacibayram.edu.tr/hukuk